Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	H. Kraaij	**Datum**	21 december 2022
Doorkiesnummer	030 - 28 61042	**Kenmerk**	10708002
E-mail	h.kraaij@utrecht.nl	**Onderwerp**	Zoekgebieden duurzame energie en RESU16
Bijlage(n)	4	**Beleidsveld**	Energie en Klimaat

Geachte leden van de raad,

Utrecht wil zoveel mogelijk schone energie opwekken binnen de eigen gemeentegrenzen. Daarmee leveren we een bijdrage aan het bestrijden van de wereldwijde klimaat- en energiecrisis. De provincie Utrecht heeft ons, en andere gemeenten binnen de provincie, gevraagd om een besluit te nemen over extra locatie(s) voor windenergie, omdat de doelstellingen uit de Regionale Energiestrategie (RES) anders niet gehaald worden. In de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 (RSU) zijn zoekgebieden opgenomen voor windenergie en zonne-energie. Komend jaar willen we besluiten in welk van deze zoekgebieden echt windmolens en zonnevelden kunnen komen. Ook willen we zoekgebieden voor geothermie vaststellen. Het is belangrijk om zoveel mogelijk zoekgebieden vast te stellen, om te voorkomen dat we voor onze energievoorziening te afhankelijk worden van de bereidheid van andere gemeenten, provincies of landen om onze energie te produceren.

In bijgesloten milieueffectrapport (planMER) is te lezen dat de productie van duurzame energie verschillende effecten heeft op de leefbaarheid van de stad en de ruimte voor andere functies die we ook nodig hebben. In ons coalitieakkoord staat dat we met alle energieproductielocaties uit de RSU, die gunstig uit de MER komen, aan de slag willen. Voor de geschikte locaties doorlopen we een zorgvuldig ruimtelijk proces, waarbij diverse ruimtelijke belangen gewogen worden.

Bij deze infomeren wij u over de reactie die wij gegeven hebben aan de provincie op hun vraag om extra locaties voor windenergie. Eind 2023 willen we uw raad de Klimaatvisie voorleggen, waarin uw raad de zoekgebieden concreet vastlegt. Uw inbreng in het voortraject (bijvoorbeeld naar aanleiding van deze brief of de startnotie Klimaatvisie die we voor de zomer naar uw raad zullen sturen) over de weging van de verschillende belangen, willen we al zoveel mogelijk meenemen in dit raadsvoorstel.

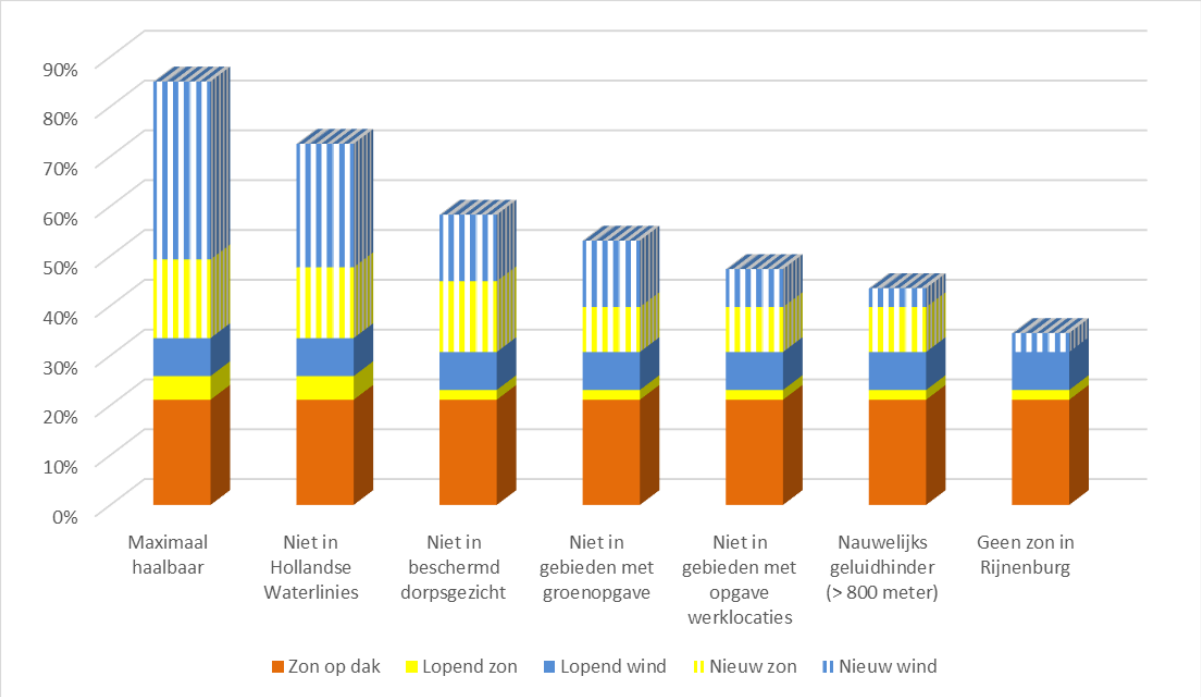
Toelichting op zoekgebieden
In bijlage 3 treft u een overzicht van de zoekgebieden, waarover wij het gesprek aan willen gaan met uw raad en de provincie. De zoekgebieden zijn nu nog ruim begrensd. De concretere afbakening van zoekgebieden kan het beste in de projecten gebeuren, waarbij we de ontwikkeling van energieproductie in samenhang met de andere opgaven en waarden in het gebied oppakken.

Toelichting op planMER

Het planMER heeft betrekking op alle potentieel m.e.r.-plichtige activiteiten in de Klimaatvisie: windmolens, zonnevelden en geothermie. Op 11 maart 2022 bent u geïnformeerd over de onderzoeksaanpak voor de plan-m.e.r. voor de Klimaatvisie (de zogenaamde NRD). In bijlage 4 zijn de zienswijzen opgenomen die zijn ingediend op deze onderzoeksaanpak en de wijze waarop deze zijn meegenomen bij het opstellen van het planMER. In het planMER is te lezen welke effecten energieproductie in de zoekgebieden heeft op externe veiligheid, geluid, slagschaduw, recreatie, ecologie, landschap, cultuurhistorische waarden, archeologie, stedelijke groenstructuur en grondwaterbescherming. Deze effecten zijn afgezet tegen de opbrengst van duurzame energie en de daarmee gepaarde milieuvoordelen. Ook is het effect beoordeeld op andere ontwikkelopgaven in de zoekgebieden, zoals opgenomen in de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040: woningbouw, werklocaties, sport en groen. Het planMER wordt de komende twee maanden getoetst door de Commissie m.e.r. Dit is een wettelijke verplichte toetsing die kan leiden tot aanpassing van het planMER, voordat wij deze (samen met de Klimaatvisie) ter inzage leggen.

Weging van belangen

Uit het planMER blijkt dat windmolens, zonnevelden en geothermie negatieve effecten hebben op met name geluidsbelasting, de stedelijke groenstructuur, natuur, recreatie en cultuurhistorische waarden. Ook gaat de ruimte voor energieproductie ten koste van ruimte voor andere opgaven van de gemeente Utrecht: vooral groen en sport en in mindere mate werklocaties en woningbouw. Voor het aanwijzen van zoekgebieden voor duurzame energie is daarom een politieke afweging van belangen nodig. In onderstaande afbeelding is te zien dat deze belangenafweging kan leiden tot minder zoekgebieden en daardoor minder duurzame elektriciteit.

Leeswijzer: lezend van links naar rechts komt telkens een beperking bij. Er is dus overlap: alle zoekgebieden in gebieden met nationaal beschermde cultuurhistorische waarden (i.c. Hollandse Waterlinies en beschermd dorpsgezicht) hebben ook een groenopgave; de gebieden met werklocaties vallen af als de afstand van 800 meter tot woonwijken wordt gehanteerd.

Als we alle potentiële zoekgebieden benutten, dan wordt 85% van ons huidige elektriciteitsverbruik verduurzaamd. Dit is 32% als we om onderstaande redenen zoekgebieden schrappen:

- 27%-punt minder duurzame elektriciteit als we geen windmolens en zonnevelden willen in de cultuurhistorische hoofdstructuur.
- 32%-punt minder duurzame elektriciteit als we geen windmolens en zonnevelden willen in de stedelijke groenstructuur.
- 7%-punt minder duurzame elektriciteit als we geen windmolens en zonnevelden willen in gebieden met een opgave voor werklocaties.
- Alle windlocaties m.u.v. Rijnenburg vervallen als we een afstand van minimaal 800 meter tot woonwijken hanteren (33%-punt minder).
- 9%-punt minder als we geen zonnevelden willen in Rijnenburg.

Bij de beoordeling van effecten is onderscheid gemaakt tussen ‘beperkte effecten’ en ’zwaarwegende effecten’. Als alle zoekgebieden zo vol mogelijk worden gezet, dan treden er veel zwaarwegende effecten op. Door niet de maximale hoeveelheid energie te produceren en een goede locatiekeus is het in veel gevallen mogelijk om de effecten beperkt te houden. Op basis van de huidige informatie kunnen we niet uitsluiten dat er zwaarwegende effecten optreden in de volgende zoekgebieden:

- Geluidsbelasting van windmolens in Dorpeldijk.
- Effecten op cultuurhistorische waarden in alle zoekgebieden in het noorden en oosten van de gemeente vanwege de Hollandse Waterlinies.
- Effecten op cultuurhistorische waarden in Haarzuilens en Ockhuizen vanwege het beschermd dorpsgezicht.
- Effecten natuur (door windmolens) en de stedelijke groenstructuur en recreatie (door zonnevelden) in Haarzuilens.

Vanwege deze effecten besluiten we nu al om Dorpeldijk als zoekgebied voor windenergie te schrappen en de provincie te vragen om advies te geven over de haalbaarheid van duurzame energie in gebieden met beschermde cultuurhistorische en ecologische waarden.
Het geluid van windmolens lijkt door een zorgvuldige locatiekeus te beperken tot een niveau dat ook geaccepteerd wordt van andere geluidbronnen zoals auto’s en industrie. Omdat hinder bij die geluidniveaus niet is uit te sluiten, is geluid voor alle zoekgebieden voor windenergie een belangrijk onderdeel van de integrale afweging van belangen.

Relatie met Regionale Energiestrategie (RES)

Op 7 oktober 2021 stelde u de RES1.0 vast. Daarin hebben wij aangegeven dat we voor de inzet in de RES U16 in de volgende zoekgebieden de mogelijkheden gaan onderzoeken: windmolens en zonnevelden in Rijnenburg en Reijerscop, Utrecht Science Park en Voordorpse Veld en zonnevelden in Meijewetering, Geluidswal A12, Haarrijnseplas, Nedereindse Plas en Ockhuizen.

RES gesplitst in RES voortgangsrapportage en RES Herijking

Vanwege de looptijd van de RES 1.0 tot 2030 voorzag de planning in een herijking van de RES eens in de twee jaar. De RES wordt onder de Omgevingswet (1 juli 2023) gezien als een Omgevingsprogramma. Indien dit programma nieuw kaderstellend beleid bevat, is een plan-m.e.r.-procedure noodzakelijk. De doorlooptijd van een plan-m.e.r.-procedure is al snel langer dan een jaar, zeker in een samenwerking van 21 partijen zoals de RES U16 georganiseerd is, De oorspronkelijke planning van iedere twee jaar een RES met herijkte kaders is daarmee praktisch niet haalbaar.

De RES wordt daarom gesplitst in twee verschillende trajecten: 1) Het rapporteren over de voortgang van concrete uitvoering van het regiobod en 2) het stellen van nieuwe of aangepaste kaders Iedere twee jaar levert iedere RES-regio een voortgangsdocument op. De RES-voortgangsrapportage moet vóór 1 juli 2023 zijn aangeleverd bij het rijk. Omdat in deze voortgangsrapportage geen nieuwe

kaderstelling plaatsvindt, zal de voortgangsrapportage u ter kennisname worden aangeboden. Het actualiseren van de kaders doen we in een RES-herijking. Een regio kan zelf een moment kiezen voor deze herijking, passend bij de ontwikkelingen in de regio. De in de RES-herijking opgenomen beleidskaders worden ter besluitvorming aan uw raad voorgelegd. We verwachten medio 2025 een RES-herijking (inclusief een onderbouwing met een planMER) ter besluitvorming aan u voor te leggen.

In de RES-herijking zullen de volgende ontwikkelingen mogelijk een plek krijgen:
- De plan-m.e.r. van de provincie voor zoekgebieden voor windenergie die niet door gemeenten zijn opgepakt[1].
- Het OER-programma (opwek energie rijksgronden) van Rijkswaterstaat (RWS): RWS verkent nu de mogelijkheden voor opwek langs de A2 Utrecht-Holendrecht en A28 Utrecht Rijnsweerd-Hoevelaken. In 2023 en 2024 verkent Rijkswaterstaat de mogelijkheden voor de A12 en de A27.
- Congestie op het elektriciteitsnet dwingt mogelijk tot het prioriteren of maken van nieuwe keuzes in de RESU16.
- Aanvullende opgave voor duurzame opwek na 2030 vanwege de aanscherping van de Nederlandse klimaatdoestellingen in lijn met de nieuwe Europese doelstellingen.
- En als gekeken wordt naar de inzet van Utrecht in de RESU16: mogelijk aanvullende zoekgebieden zoals op dat moment vastgesteld in de Klimaatvisie.

Onze inzet in de RES U16 richt zich op dit moment vooral op het uitwisselen van kennis met de regiogemeenten. We vinden het belangrijk om in deze samenwerking tijd te investeren om op deze manier efficiënt gebruik te maken van elkaars kennis. Daarnaast voeren we samen met de regiogemeenten gesprekken met regionale stakeholders om tot concrete samenwerkingsprojecten te komen, zoals projecten om tot slimme oplossingen achter de meter te komen zodat het net niet hoeft te worden belast.

Vervolgproces vaststellen zoekgebieden
Het mandaat voor de vaststelling van zoekgebieden voor nieuwe projecten, aanvullend op de lopende plannen en initiatieven, ligt bij de gemeenteraad. De eerste helft van 2023 willen we gebruiken om op te halen hoe uw raad, de provincie en bewoners aankijken tegen de zoekgebieden. In het eerste kwartaal van 2023 geven we het participatieproces vorm, zodat we dat in de maanden erna uit kunnen voeren. Het beschikbaar stellen van het planMER is een eerste stap in deze meningsvorming. Wij zijn graag bereid om naar behoefte het planMER toe te lichten en vragen hierover te beantwoorden. In deze periode zullen wij ook de Startnotitie voor de Klimaatvisie ter besluitvorming aan uw raad voorleggen. Wij hebben de provincie gevraagd om voor de zomer van 2023 te adviseren over de zoekgebieden. Na dit advies, zullen wij uw raad een voorstel doen voor vaststelling van zoekgebieden in de Klimaatvisie. Initiatieven binnen deze zoekgebieden nemen wij in behandeling. Op basis van locatiespecifieke ruimtelijke onderbouwingen, leggen wij voorstellen voor aan uw raad voor wijziging van het bestemmingsplan of omgevingsplan om deze initiatieven mogelijk te maken. In sommige gevallen (zoals bijvoorbeeld Ockhuizen en Voordorpse Veld) wordt een proces voor integrale gebiedsontwikkeling doorlopen, waarbij ook andere RSU-opgaven betrokken worden.

[1] Statenvoorstel Tussenbalans Regionale Energiestrategieën Provincie Utrecht

Datum 21 december 2022
Ons kenmerk 10708002

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Bijlagen:
1. PlanMER Klimaatvisie, inclusief 3 bijlagen
2. Brief aan provincie over extra locaties voor windenergie
3. Zoekgebieden duurzame energie gemeente Utrecht
4. Reactienota zienswijzen NRD planMER Klimaatvisie